

VENDIM
Nr. 13, datë 9.3.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha	kryetare e Gjykatës Kushtetuese
Marsida Xhaferllari	anëtare e “ “
Fiona Papajorgji	anëtare e “ “
Altin Binaj	anëtar i “ “
Përparim Kalo	anëtar i “ “
Sonila Bejtja	anëtare e “ “
Elsa Toska	anëtare “ “

me sekretare Belma Lleshi, në datën 9.3.2021, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 5 (A) 2018 regj. them., që i përket:

KËRKUES: Artan Elezi

SUBJEKT I INTERESUAR: Agjencia e Trajtimit të Kredive

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 968/10-2013-2046, datë 19.12.2013, të Gjykatës së Apelit Durrës; nr. 00-2017-2236, datë 10.10.2017, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Elsa Toska, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Agjencia e Trajtimit të Kredive, e cila ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Prej akteve të ardhura me kërkesën rezulton se në datën 13.7.1993 kërkuari ka nënshkruar me ish-Bankën e Kursimeve aktedetyrimin nr. 39 me anë të të cilit ka marrë një kredi bankare në vlerën 40.000 dollarë, me afat 1-vjeçar dhe interes 10% në vit. Në përmbushje të detyrimeve sipas kësaj kontrate huaje, kërkuari në datën 13.10.1993 ka paguar shumën 5.800 dollarësh, nga të cilat 1.800 dollarë përfaqësojnë interesin dhe 4.000 dollarë principalin. Më tej kërkuari nuk ka bërë pagesa të tjera. Në këto kushte, Agjencia e Trajtimit të Kredive, së cilës me ligj i kanë kaluar të drejtat e ish-Bankës së Kursimeve, ka kërkuar lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për aktedetyrimin në fjalë në rrugë gjyqësore.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 246, datë 25.4.2003, duke e konsideruar aktedetyrimin titull ekzekutiv, ka lëshuar titullin e ekzekutimit. Subjekti i interesuar i është drejtuar Zyrës së Përmbartimit Elbasan për ekzekutimin e titullit ekzekutiv. Kjo e fundit ka filluar procedurat e ekzekutimit të detyrueshëm, pasi paditësi nuk e ka përmbushur vullnetarisht detyrimin.

3. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan me kërkesëpadi me objekt pavlefshmërinë e titullit ekzekutiv, aktedetyrimin nr. 39, datë 13.7.1993, pasi detyrimi që rrjedh prej tij është shuar me parashkrim.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 491 (12-2011-978), datë 7.3.2011, ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë dhe deklarimin e pavlefshëm të titullit ekzekutiv, aktedetyrimin nr. 39, datë 13.7.1993, në bazë të të cilit është lëvruar kredia nga ish-Banka e Kursimeve, sepse detyrimi është shuar me parashkrim. Ndaj këtij vendimi ka ushtruar ankim subjekti i interesuar.

5. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 968/10-2013-2046, datë 19.12.2013, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 491 (12-2011-978), datë 7.3.2011, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe rrëzimin e kërkesëpadisë, me arsyetimin se gjykata e shkallës së parë ka gabuar kur ka arsyetuar se detyrimi i kërkuesit është shuar. Sipas gjykatës së apelit nuk ndodhemi para së drejtës së ngritjes së padisë për kërkimin e një të drejte pasurore ose jopasurore të cenuar dhe diskutimit nëse kjo padi është parashkruar ose jo, por para ekzistencës së një titulli ekzekutiv. Ndaj këtij vendimi kërkuesi ka ushtruar rekurs.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2017-2236, datë 10.10.2017, ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi nuk përmban asnjë nga shkaqet e parashikuara nga neni 472 i Kodit të Procedurës Civile (KPC).

7. Në datën 2.2.2018 (sipas shënimit të shërbimit postar), kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) për shfuqizimin e vendimeve objekt i kërkesës dhe kërkesa ka mbërritur në Gjykatë në datën 15.3.2018.

8. Në datën 20.6.2018 Kolegji i Gjykatës Kushtetuese ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

9. Kërkuesi, nëpërmjet ankimit kushtetues individual pretendon se është cenuar:

9.1 *Standardi i gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj*, sepse Gjykata e Apelit Durrës dhe Gjykata e Lartë kanë gjykuar çështjen duke mos pasur kompetencë lëndore, pasi sipas vendimit unifikues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr. 3, datë 6.12.2013, kjo çështje duhej gjykuar nga gjykatat administrative.

9.2 *Standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi Gjykata e Apelit Durrës nuk i ka dhënë përgjigje pretendimeve të kërkuesit, lidhur me parashkrimin e titullit ekzekutiv. Ky standard është cenuar edhe nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, sepse vendimi i mospranimit të rekursit nuk përmbush as kërkesat e arsyetimit minimalist. Në këtë mënyrë kërkuesit i është cenuar edhe e drejta e aksesit në gjykatë.

9.3 *Standardi i gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm*, pasi gjykimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk është kryer brenda një afati të arsyeshëm. Çështja është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan në datën 28.7.2010 dhe gjykimi i saj ka përfunduar në datën 10.10.2017, me shqyrtimin në Gjykatën e Lartë. Gjykimi në gjykatën e apelit ka zgjatur rreth tre vjet dhe po aq edhe në Gjykatën e Lartë.

10. Subjekti i interesuar, Agjencia e Trajtimit të Kredive (ATK), ka paraqitur përpara Gjykatës Kushtetuese këto prapësime:

10.1 Kërkuesit nuk i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, pasi Gjykata e Apelit Durrës dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë kanë pasur kompetencën lëndore dhe tokësore për gjykimin e çështjes. Kjo përcaktohet edhe në dispozitat e KPC-së.

10.2 Kërkuesi nuk e ka ngritur në asnjë rast dhe në asnjë shkallë të gjykimit pretendimin e tij, në lidhje me kompetencën lëndore të gjykatës.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

11. Gjykata vë në dukje se prej datës 23 mars të vitit 2018 nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm ligjor, të parashikuar nga neni 32, pika 1, i ligjit nr. 8577/2000 për shqyrtimin e çështjeve në seancë plenare. Pas plotësimit të këtij kuorumi u bë e mundur marrja në shqyrtim e kësaj çështjeje.

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

12. Sipas nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e këtyre të drejtave, përveçse kur parashikohet ndryshe në Kushtetutë. Neni 71 i ligjit nr. 8577/2000, parashikon: “Çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, ka të drejtë të kundërshtojë para Gjykatës Kushtetuese çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kriterëve të parashikuara në nenin 71/a të këtij ligji.”

13. Për sa më lart, në këndvështrim të këtyre kompetencave, Gjykata Kushtetuese gjatë kontrollit kushtetues, përmes ankimit kushtetues individual, vlerëson kërkesat e individit të lidhura me të drejtat dhe liritë themelore kushtetuese, të pretenduara si të cenuara nga çdo akt i pushtetit publik ose vendim gjyqësor.

14. Në çdo rast ankimi kushtetues individual duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

15. Në rastin në shqyrtim Gjykata çmon se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenin 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor, ndaj të cilit ka ngritur pretendime në Gjykatën Kushtetuese dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

16. Për sa i takon *shterimit të mjeteve juridike*, Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se në kuptim të nenit 131 pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, individ mund t’i drejtohet asaj për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shterur të gjitha mjetet juridike. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton që ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuari, i cili, para se t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimin nr. 38, datë 25.4.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në rastin konkret kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kundërshtimin e vendimeve sipas objektit të kërkesës, pasi ka ushtruar rekurs, duke shteruar kështu të gjitha mjetet juridike.

18. Në lidhje me legjitimitimin *ratione temporis*, Gjykata konstaton se kërkuari i është drejtuar asaj në datën 2.2.2018 (sipas shënimit të shërbimit postar) për kundërshtimin e vendimeve të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe vendimi i fundit i dhënë për çështjen e tij është ai i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili mban datën 10.10.2017. Për rrjedhojë, kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

19. Në lidhje me pretendimet e kërkuarit, Gjykata çmon se *prima facie* ato hyjnë në juridiksionin e saj, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës dhe do të shqyrtohen në vijim.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës së aksesit dhe standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

20. Kërkuesi pretendon se Gjykata e Apelit Durrës ka cenuar standardin e arsytimit të vendimit, pasi nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të tij. Gjithashtu, ky standard është cenuar edhe nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, sepse vendimi i mospranimit të rekursit nuk përmbush as kërkesat e arsytimit minimalist. Në këto kushte, kërkuesit i është cenuar edhe e drejta e aksesit në gjykatë.

21. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohej individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë (*shih vendimet nr. 24, datë 25.4.2016; nr. 63, datë 23.9.2015; nr. 3, datë 26.1.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Gjykata ka theksuar qëndrimin e saj se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime, të cilat janë të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimin nr. 45, datë 3.7.2017, të Gjykatës Kushtetuese*). Po në këtë drejtim Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'u japë përgjigje shkaqeve të parashtruara në rekurs. Në të tilla raste kërkuesi, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, i cenohet jo vetëm standardi i arsytimit të vendimit, por edhe e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, si dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 11, datë 16.4.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. E drejta për të pasur akses në gjykatë i garanton individit të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimin nr. 67, datë 10.11.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Lidhur me rastin konkret, Gjykata vëren se, sipas nenit 70/5 të ligjit nr. 49/2012, datë 3.5.2012, "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative", të ndryshuar dhe dekretit të Presidentit të Republikës nr. 8349, datë 14.10.2013, gjykatat administrative kanë filluar funksionimin e tyre në datën 4.11.2013.

25. Gjithashtu, Gjykata konstaton se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me anë të vendimit nr. 3, datë 6.12.2013, kanë bërë interpretimin unifikues ku janë shprehur: "*Gjykatat Administrative të Shkallës së Parë, Gjykata e Apelit Administrativ dhe Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, të krijuara me ligjin nr. 49, datë 3.5.2012, "Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative", janë kompetente për shqyrtimin e të gjitha çështjeve, të cilat sipas nenit 7 të këtij ligji përbëjnë mosmarrëveshje administrative, pavarësisht gjendjes, fazës apo shkallës së gjykimit. Këto gjykata janë kompetente për çështjet administrative për të cilat padia, ankimi ose rekursi është depozituar përpara datës 4.11.2013, respektivisht në gjykatat e shkallës së parë, të apelit apo në Gjykatë të Lartë dhe deri në këtë datë shqyrtimi në këto gjykata nuk ka përfunduar akoma.*".

26. Në lidhje me gjykimin e çështjes konkrete, Gjykata vëren se ajo ka përfunduar në Gjykatën e Apelit Durrës në datën 19.12.2013 dhe në Gjykatën e Lartë në datën 10.10.2017. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe Gjykata e Apelit Durrës kanë mbajtur qëndrime të ndryshme në lidhje me çështjen e kërkuesit. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë, ndërsa Gjykata e Apelit Durrës ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së rrethit dhe rrëzimin e kërkesëpadisë (shih rrethanat e çështjes, paragrafët 4–5).

27. Gjithashtu, Gjykata vëren se pretendimi i kërkuesit për moskompetencën lëndore të Gjykatës së Apelit Durrës është ngritur në rekurs dhe se ky pretendim nuk është pasqyruar në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë ku renditen shkaqet e rekursit. Gjykata e Lartë nuk ka

mbajtur asnjë lloj qëndrimi të shprehur lidhur me këtë pretendim të ngritur nga kërkuesi në rekurs. Në këtë kuptim, Gjykata ka vlerësuar se pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor. Mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, përbën një të metë të pakapërcyeshme të përmbajtjes së vendimit dhe të arsytimit të gjykatës, duke krijuar dyshime, ndër të tjera, edhe për realizimin efektiv të së drejtës së aksesit në gjykatë nga ana e kërkuesit (*shih vendimin nr. 26, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Gjykata konstaton se në rastin në shqyrtim kërkuesi ka depozituar në këtë Gjykatë raste gjykimi të ngjashme me çështjen e tij, ku pavlefshmëria e titullit ekzekutiv për shkak të shuarjes së detyrimit është gjykuar nga gjykatat administrative të juridiksionit të zakonshëm dhe në Gjykatën e Lartë nga kolegji administrativ i saj (*vendimi nr. 00-2015-1080 i Kolegjit Administrativ i Gjykatës së Lartë; vendimi nr. 991, datë 13.5.2015 i Gjykatës Administrative të Apelit*). Për këtë arsye në rekurs ai ka pretenduar se Gjykata e Apelit Durrës nuk është gjykata kompetente për shqyrtimin e çështjes.

29. Bazuar në standardet e mësipërme kushtetuese, si dhe duke pasur parasysh natyrën e pretendimit të ngritur në rekurs, që lidhet me moskompetencën lëndore të Gjykatës së Apelit Durrës në gjykimin e çështjes, mospasqyrimi i këtij pretendimi në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë ngre dyshime nëse kjo gjykatë realisht e ka marrë në shqyrtim këtë pretendim, duke cenuar kështu të drejtën e aksesit. Gjithashtu, mosdhënia e një përgjigjeje për këtë pretendim të kërkuesit cenon edhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi Gjykata e Lartë, në kuadrin e respektimit të rolit të saj kontrollues si gjykatë ligji dhe parimit të subsidiaritetit, duhej të shprehej për të.

30. Gjykata çmon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duhej të kishte vlerësuar bazueshmërinë e këtij pretendimi të ngritur në rekurs nga kërkuesi dhe të jepte në përfundim një vendim të arsyetuar në lidhje me të për sa i përket “gjykatës së caktuar me ligj”, si pretendim i natyrës kushtetuese. Në këtë mënyrë do të garantohej e drejta e tij për akses efektiv në gjykatë dhe, lidhur me të, edhe standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor. Në këtë kuptim, përderisa kjo Gjykatë çmon se janë cenuar e drejta e aksesit dhe standardi i arsytimit të vendimit, ajo vlerëson të mos ndalet më tej në shqyrtimin e pretendimit të kërkuesit për cenim të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, të cilin do ta marrë në shqyrtim Gjykata e Lartë.

31. Për këto arsye, Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuesit është i bazuar dhe duhet pranuar.

B.2. Për pretendimin e kobëzgjatjes së paarsyeshme të procesit në Gjykatën e Apelit dhe Gjykatën e Lartë

32. Kërkuesi pretendon se gjykimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk është kryer brenda një afati të arsyeshëm. Çështja është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan në datën 28.7.2010 dhe gjykimi i saj ka përfunduar në datën 10.10.2017, me shqyrtimin në Gjykatën e Lartë. Pra, gjykimi në gjykatën e apelit ka zgjatur pothuajse tre vjet dhe po aq edhe në Gjykatën e Lartë.

33. Kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm, në jurisprudencën e Gjykatës janë trajtuar në këndvështrimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor. Gjykata, përpara ndryshimeve të KPC-së në vitin 2017, ka vlerësuar se, në bazë të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës individi legjitimohet për të pretenduar drejtpërdrejt në Gjykatën Kushtetuese cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor edhe në këtë drejtim, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 69, datë 17.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Në rastin konkret Gjykata vëren se procesi gjyqësor në të cilin është palë kërkuesi, është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan në datën 29.7.2010 dhe ka përfunduar në datën 7.3.2011. Në këtë gjykatë kjo çështje ka zgjatur rreth 8 muaj. Në Gjykatën e Apelit Durrës procesi ka përfunduar në datën 19.12.2013, ndërsa në Gjykatën e Lartë ka përfunduar në datën 10.10.2017. Pra i gjithë procesi gjyqësor në të cilin kërkuesi ka qenë palë ka zgjatur rreth 7 vjet.

35. Kërkuesi pretendon se gjykimi në gjykatën e apelit ka zgjatur rreth tre vjet dhe po aq edhe në Gjykatën e Lartë. Gjykata çmon se argumentet e paraqitura nuk janë të mjaftueshme për të vlerësuar bazueshmërinë e këtij pretendimi. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ai nuk i ka ngritur ato në nivel kushtetues.

36. Në përfundim, Gjykata vlerëson se kërkesa e paraqitur nga kërkuesi është pjesërisht e bazuar, siç edhe arsyetohet më sipër.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve të neneve 131, pika 1, shkronja “F”, 134, pika 1, shkronja “I” të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2017-2236, datë 10.10.2017, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Kthimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 9.3.2021.

Shpallur më 2.4.2021.

Kryetare: Vitore Tusha

Anëtarë: Marsida Xhaferllari, Përparim Kalo, Altin Binaj, Sonila Bejtja

Anëtarë pjesërisht kundër: Fiona Papajorgji, Elsa Toska

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën, për pranimin pjesërisht të kërkesës së paraqitur nga kërkuesi Artan Elezi, vlerësoj të paraqes shkurtimisht argumentet si vijon.

2. Sipas shumicës, lidhur me pretendimin për mosshqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm, kërkuesi nuk ka arritur të sjellë argumente të mjaftueshme për të justifikuar këtë pretendim, duke mos arritur në këtë mënyrë ta ngrejë atë në nivel kushtetues (§ 35 i vendimit).

3. Sipas kërkuesit, gjykimi në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm nuk është kryer brenda një afati të arsyeshëm (§ 32 i vendimit).

4. Kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës për gjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm, në jurisprudencën e Gjykatës, janë trajtuar në këndvështrim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Gjykata, përpara ndryshimeve ligjore që i janë bërë Kodit të Procedurës Civile (KPC) në vitin 2017, ka vlerësuar se në bazë të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës individit legjitimohet për të pretenduar drejtpërdrejt në Gjykatën Kushtetuese cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor edhe në këtë drejtim, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 69, datë 17.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Me ndryshimet që i janë bërë KPC-së me ligjin nr. 38/2017 (*të cilat kanë hyrë në fuqi në datën 5.11.2017*), tashmë çdo personi i janë ofruar mjete të reja ligjore për t’u mbrojtur efektivisht nga cenimi i së drejtës për gjykimin brenda një afati të arsyeshëm.

6. Ndërkohë, në rastin konkret, vërehet se ndryshimet e sipërcituara, siç është theksuar më lart, kanë hyrë në fuqi në datën 5.11.2017, kurse vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është i datës 10.10.2017, pra përpara këtyre ndryshimeve ligjore. Gjithashtu, kërkesa objekt shqyrtimi është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 2.2.2018 (sipas shënimit të shërbimit postar) dhe procesi gjyqësor tashmë ka përfunduar në të tria shkallët e gjykimit, pra përpara hyrjes në fuqi të mjeteve të reja të mbrojtjes ligjore dhe, në këtë kuptim, kërkuesi nuk ka mjet tjetër efektiv përveçse kërkesës në Gjykatën Kushtetuese. E njëjta praktikë është mbajtur edhe më parë nga Gjykata në çështje të ngjashme (*shih vendimet nr. 3, datë 6.2.2018; nr. 76, datë 4.12.2017; nr. 80, datë 18.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Bazuar në nenin 42 të Kushtetutës kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Gjykata Kushtetuese pretendimet e individëve lidhur me tejzgjatjen e gjykimit i ka shqyrtuar nën dritën e kriterëve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, të reflektuara edhe në praktikën e saj, pra referuar rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e saj, sjelljen e kërkuetit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuetin kjo tejzgjatje.

i. Periudha e kohës që duhet marrë në konsideratë

9. Në lidhje me periudhën që duhet të merret në konsideratë, vërehet se kërkuesi pretendon që procesi i tij ka zgjatur rreth 7 vjet nga të cilat 3 në Gjykatën e Apelit Durrës dhe tre vjet të tjera në Gjykatën e Lartë. Nga materialet e dosjes gjyqësore konstatohet se çështja e kërkuetit është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan në datën 29.7.2010 dhe ka përfunduar në Gjykatën e Lartë në datën 10.10.2017. I gjithë procesi i kërkuetit në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm ka zgjatur rreth 7 vjet e 3 muaj.

ii. Kompleksiteti i çështjes

10. Për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshirë objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 14, datë 10.3.2016; nr. 9, datë 14.2.2014; nr. 14, datë 15.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Nga shqyrtimi i akteve të paraqitura konstatohet se çështja e kërkuetit ka të bëjë me deklarin e pavlefshmërisë së titullit ekzekutiv, aktedetyrimit nr. 39, datë 13.7.1993, për shkak të shuarjes së detyrimit. Referuar objektit të gjykimit të kësaj çështjeje në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm dhe natyrës së këtij gjykimi, vlerësoj se çështja konkrete nuk paraqet rrethana të veçanta ose komplekse që mund të justifikojnë një vonesë në shqyrtimin e saj, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuetit është me rëndësi në këtë kontekst.

iii. Për sa i përket sjelljes së kërkuetit

12. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuetit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës (kërkesëpadsisë, ankimit, rekursit, kërkesës për përshpejtimin e gjykimit në Gjykatën e Lartë të datës 5.6.2015) vërehet se kërkuesi ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak ose të ketë shkaktuar vonesa në këtë drejtim.

iv. Për sa i përket sjelljes së autoriteteve publike

13. Në këndvështrim të respektimit të standardeve për një proces të rregullt ligjor, gjykatat kanë për detyrë të evitojnë çdo vonesë të panevojshme në procesin gjyqësor (*shih vendimin nr. 14 datë 10.3.2016; nr. 12, datë 5.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin konkret, vërehet se çështja e kërkesit është regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan në datën 29.7.2010 dhe ka përfunduar në atë gjykatë në datën 7.3.2011, pra pas rreth 7 muajsh. Kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan ka paraqitur ankim kërkuar në datën 29.3.2011. Ankimi i tij është regjistruar në Gjykatën e Apelit Durrës në datën 30.5.2011, pra pas dy muajsh nga paraqitja e tij. Në datën 20.1.2012 dosja e kërkesit i ka kaluar gjyqtarit kryesues të çështjes, pra pas 8 muajsh nga data e regjistrimit të çështjes. Në Gjykatën e Apelit Durrës për këtë çështje janë zhvilluar gjithsej dy seanca gjyqësore. Seanca e parë gjyqësore është zhvilluar në datën 3.12.2013, pra pas rreth 2 vjetësh nga kalimi i dosjes gjyqtarit kryesues dhe pas rreth 2 vjet e 10 muajsh nga dorëzimi i ankimit. Seanca e dytë gjyqësore është zhvilluar në datën 19.12.2013, datë kur ka përfunduar edhe gjykimi i çështjes në atë gjykatë. Rekursi i kërkesit rezulton të jetë regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 11.3.2014 dhe çështja e tij ka përfunduar në atë gjykatë në datën 10.10.2017.

15. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar faktin se gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme. Kjo detyrë e gjykatave gjen artikullimin e saj edhe në dispozitat procedurale civile, konkretisht në nenin 4 të KPC-së, sipas të cilit: *“gjykata kujdeset për zhvillimin e rregullt të procesit gjyqësor. Për këtë qëllim, në bazë të kompetencave që i jep ky Kod, vendos për afatet dhe urdhëron marrjen e masave të nevojshme”* dhe në nenin 171/a, të KPC-së, sipas të cilit *“gjykata ushtron të gjitha të drejtat e përcaktuara në këtë Kod, që janë të nevojshme për zhvillimin sa më të mirë të procesit gjyqësor. Gjykata cakton seancat dhe afatet brenda të cilave palët dhe personat e tjerë të thirrur prej saj duhet të kryejnë aktet procedurale dhe veprimet e tjera të kërkuara prej saj”* (*shih vendimin nr. 57, datë 25.7.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në këtë aspekt, Gjykata ka theksuar faktin se për sa i përket sjelljes së autoriteteve, edhe pse kuadri procedural civil ka parashikuar parimin se iniciativat procedurale u takojnë palëve (neni 2 i KPC-së), kjo nuk i shkarkon gjykatat nga detyrimi për të siguruar një gjykim të shpejtë, siç kërkon neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6/1 i KEDNJ-së (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 12, datë 5.3.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Për sa më sipër, vërehet se nga momenti i paraqitjes së ankimit në Gjykatën e Apelit Durrës, deri në përfundim të gjykimit të çështjes në atë gjykatë (duke përfshirë të gjitha fazat procedurale të çështjes), ka kaluar një kohë e gjatë dhe e pajustificueshme e shqyrtimit të çështjes. Një kohë e gjatë dhe e pajustificueshme ka kaluar edhe në gjykimin e çështjes në Gjykatën e Lartë. Në lidhje me tejzgjatjen e procesit në gjykimet me natyrë administrative, Gjykata e ka gjetur të pabazuar justifikimin se shkak për vonesën është numri i lartë i çështjeve në shqyrtim dhe ka vlerësuar se ngarkesa e gjykatave nuk mund të justifikojë mosgjykimin e tyre brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi (*shih vendimet nr. 69, datë 17.11.2015; nr. 59, datë 16.9.2016; nr. 42, datë 25.5.2017; nr. 3, datë 6.2.2018, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Për sa u përket më sipër, çmoj se gjykimi i kësaj çështjeje është tejzgjatur për shkaqe që i ngarkoheshin sjelljes së autoriteteve shtetërore në përgjithësi dhe konkretisht trupit gjykues/gjyqtarit të çështjes në Gjykatën e Apelit Durrës dhe nëpunësve gjyqësorë, organe këto të pushtetit publik. Gjykata ka vlerësuar se veprimet ose mosveprimet e parregullta të administratës gjyqësore nuk duhet t'i ngarkohen individit, i cili nuk mund të jetë përgjegjës për mbarëvajtjen e punës së saj (administratës) (*shih vendimin nr. 48, datë 24.9.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Për rrjedhojë, jam e mendimit se kërkesit i është cenuar edhe e drejta për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosshqyrtimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm nga Gjykata e Apelit Durrës dhe Gjykata e Lartë, ndaj dhe Gjykata duhet të konstatonte këtë cenim.

Shpallur më 2.4.2021.

Anëtare: Elsa Toska